

Analýza MPSV: Veřejnou službu zavedlo v loňském roce 10 % obcí

Dotazníkové šetření týkající se veřejné služby provedlo Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Oslovilo v něm obce v České republice, které veřejnou službu jako jednu z možností aktivizace (mj. pro zachování pracovních návyků) osob v hmotné nouzi mohou od roku 2009 využívat. Vyplněný dotazník poslalo MPSV zpět celkem **1 596 obcí, tj. cca 26 % z celkového počtu**. Pro úplnost: ve **2 114 obcích** (tj. cca 34 % z celkového počtu 6 258 obcí) České republiky **žádný občan nepobírá** ze systému hmotné nouze **příspěvek na živobytí**, tzn. že na veřejnou službu tyto obce nemohou ze svých spoluobčanů nikoho využít. Více o příspěvku na živobytí a veřejné službě najdete na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8655/21042010.pdf>.

Podle analýzy využívalo loni veřejnou službu celkem **637 obcí** (10 %) z celé České republiky. Nejvíce v Jihomoravském kraji (126), Ústeckém kraji (78) a Moravskoslezském kraji (55). Naopak nejméně na Vysočině (15) a v Pardubickém kraji (17). V Praze organizovalo veřejnou službu 5 městských částí z 22. Obce vytvořily v jednotlivých měsících roku 2009 **od 1 do 340 (Litvínov) pracovních míst** pro lidi v hmotné nouzi. **Průměrně v celé České republice** vykonávalo veřejnou službu **11 400 lidí měsíčně**.

Pokud obce veřejnou službu v roce 2009 organizovaly, **zajišťovaly ji většinou samy (80 %)** a využívaly k tomu **své zaměstnance (80 %) na vlastní náklady**. Obce si však mohou na tuto činnost najmout **nezaměstnané z evidence úřadů práce v rámci veřejně prospěšných prací**. Na místa koordinátorů veřejné služby z řad uchazečů o zaměstnání **poskytuje MPSV příspěvky**, které pokryjí většinu mzdových nákladů. Více na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7217/24062009.pdf>.

Lidé vykonávající veřejnou službu podle průzkumu **nejčastěji udržovali čistotu ulic a veřejných prostranství (95 %)**. Kromě toho se v některých obcích podíleli mimo jiné na **pomocných pracích** v nemocnici, péči o seniory, práci v psím útulku, balili knihy ve veřejné knihovně či roznášeli písemnosti po městě. Rovněž vykonávali **drobné administrativní činnosti** v městských organizacích, sázeli a udržovali zeleň a ovocné stromy, odstraňovali černé skládky, opravovali a natírali lavičky. Dále také v rámci veřejné služby příjemci dávek hmotné nouze uklízeli chodníky od sněhu, čistili potoky, udržovali školní hřiště a podíleli se na organizaci vánočních a společenských akcí nebo pořadatelské činnosti.

MPSV zjišťovalo informace o veřejné službě proto, aby mělo jasnou představu o jejím **využívání**. Také se zajímalo o **důvody**, proč se tak neděje ve větší míře. **U obcí, které jsou v této oblasti aktivní, se ukázalo, že by přivítaly větší finanční spoluúčast státu na organizování veřejné služby a méně administrativních a pracovněprávních požadavků.**

Podstatná je také **informovanost obcí i lidí v hmotné nouzi** o tom, že veřejná služba existuje.

Ze šetření také vyplynulo, že **lidé v hmotné nouzi** nemají o veřejnou službu příliš **zájem** nebo ji po zástupcích obcí **nepožadují**. Jako další důvody, proč se tento druh práce tolik nevyužívá, obce uváděly vlastní malou velikost, málo pracovníků pro zabezpečování této služby a příliš vysoké náklady. Na druhé straně však představitelé obcí i samotní občané zřízení veřejné služby velmi **pozitivně** hodnotili. Nezaměstnaní mj. proto, že měli po dlouhé době bez práce možnost vykonávat smysluplnou činnost. Obce proto, že si za malé náklady zlepšily vlastní prostředí.

MPSV chce závěry ze šetření použít k **metodickému vedení obcí, k větší informovanosti občanů o veřejné službě a rovněž v rámci přípravy novely zákona o pomoci v hmotné nouzi**.

Veřejná služba představuje podle zákona o hmotné nouzi **pomoc obcím** v záležitostech, které jsou **v jejich zájmu**. Záleží na jejich rozhodnutí, zda-li budou veřejnou službu organizovat nebo ne. Pokud se **obec** v samostatné působnosti rozhodne kladně, **může** veřejnou službu **organizovat sama** nebo ji může **delegovat** na jiné subjekty, například na obecní příspěvkové organizace, soukromé či neziskové organizace. Obce uzavírají s lidmi v hmotné nouzi **smlouvu o výkonu veřejné služby a pojistnou smlouvu** kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou by pracovník vykonávající veřejnou službu mohl způsobit, nebo by mu mohla být způsobena. **MPSV** může obci **poskytnout dotaci** na pojistné. **Za výkon veřejné služby pracovníci nedostávají mzdu**.

Pro lidi v hmotné nouzi je výkon **veřejné služby** příležitostí, jak **získat a rozvíjet nové sociální a pracovní dovednosti a zvýšit svoje šance pro uplatnění na trhu práce**. Má **vliv** také na **výši příspěvku na živobytí** u lidí, kteří ho pobírají déle než 6 měsíců. Nedochozí u nich k poklesu této dávky na existenční minimum. Více informací **o souvislosti veřejné služby s výší příspěvku na živobytí** se dočtete na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8475/19032010.pdf>. **Pro obce** veřejná služba představuje především **bezplatnou pracovní sílu**. Většina obcí začala veřejnou službu organizovat **od poloviny roku 2009**.

Veřejná služba bývá často zaměňována s veřejně prospěšnými pracemi. Více o rozdílech mezi nimi naleznete na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8655/21042010.pdf>. Kromě toho ještě existují **obecně prospěšné práce (OPP)**. Ty sice také představují **práci pro obce, státní zařízení a neziskové organizace, jsou ale především alternativním trestem**, tj. trestem nespojeným s odnětím svobody. Více informací o OPP naleznete na <https://www.pmscr.cz/obecne-prospesne-prace/>.

Štěpánka Filipová
vedoucí oddělení styků s veřejností
a tisková mluvčí